

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/156/2000

OCENA FUNKCJONOWANIA REFORMOWANYCH SFER ŻYCIA PUBLICZNEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Mija drugi rok od chwili rozpoczęcia reformy systemu emerytalnego, ochrony zdrowia oraz reformy administracyjno-samorządowej.

Wdrażanie reformy emerytalnej i ochrony zdrowia napotkało na liczne trudności. Odnotowano zakłócenia w funkcjonowaniu zreformowanego ZUS - na skutek problemów z systemem informatycznym do tej pory nie uruchomiono indywidualnych kont. W dziedzinie ochrony zdrowia niewątpliwie pozostało jeszcze więcej do zrobienia niż usuwanie błędów w niedrożnym dotąd systemie emerytalnym. Jednak ze wszystkich reformowanych dziedzin Polacy mają najczęstszy osobisty kontakt ze służbą zdrowia, co w efekcie stwarza możliwość w miarę szybkiego „oswojenia się” z wprowadzonymi zmianami. Również reforma samorządowa nie przebiega bez zakłóceń. Brak funduszy oraz niezreformowany system finansowania sprawiają, że korzystanie przez samorzady z samodzielności i przekazanych im kompetencji napotyka na trudności. Tego rodzaju problemom związanym z wdrażaniem reform wiele miejsca poświęcają media.

Reforma edukacji będzie trwała do roku 2007. Właśnie rozpoczął się drugi rok nauki w gimnazjach, których powołanie zapoczątkowało reformowanie szkolnictwa. Decyzje dotyczące szkolnictwa ponadgimnazjalnego dopiero zapadną.

Przypomnienie tych faktów wydaje się niezbędne przy omawianiu społecznego odbioru wprowadzonych zmian. O opinie na ten temat zapytaliśmy w jednym z ostatnich sondaży¹.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (125) przeprowadzono w dniach 13-16 października 2000 roku na 1048-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Ogólnie można stwierdzić, że społeczeństwo bardzo krytycznie ocenia funkcjonowanie reformowanych dziedzin i w ciągu ostatnich kilku miesięcy stan ten się nie zmienił. Największe niezadowolenie odnotowaliśmy w ocenie służby zdrowia. Przejawia się to przede wszystkim w tym, że oceny negatywne wielokrotnie przeważają nad pozytywnymi, a także w relatywnie dużym stopniu wyrobienia opinii na ten temat.

Obecnie dwie trzecie ankietowanych (66%) ocenia, że reforma opieki zdrowotnej przyniosła zmiany na gorsze, tylko co dziewiąty respondent (11%) dostrzega jej pozytywne skutki. Niespełna jedna piąta badanych (18%) stwierdza, że po wprowadzeniu zmian służba zdrowia w Polsce funkcjonuje tak samo - *ani lepiej, ani gorzej*, a co dwudziesty ankietowany (5%) nie ma wyrobionego zdania w tej kwestii. Od kilku miesięcy opinie na ten temat pozostają stabilne.

Również w ocenie reformy edukacji wyraźnie przeważa pogląd, że obecnie szkolnictwo funkcjonuje gorzej niż przed reformą (38%), jedynie co ósmy respondent (12%) jest przeciwnego zdania. Ponad jedna czwarta badanych (26%) ocenia, że po wprowadzeniu zmian szkolnictwo funkcjonuje *ani lepiej, ani gorzej*. Co czwarty ankietowany (23%) nie ma zdania w tej sprawie. Od czerwca krytycyzm opinii na ten temat wyraźnie się umocnił. Niewielki spadek odsetka ocen pozytywnych i minimalny wzrost negatywnych sprawił, że w ciągu kilku miesięcy znacznie wzrosła przewaga opinii krytycznych.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie funkcjonuje(a) lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy:	Znacznie lepiej i trochę lepiej		Ani lepiej, ani gorzej		Trochę gorzej i znacznie gorzej		Trudno powiedzieć	
	VI 2000	X 2000	VI 2000	X 2000	VI 2000	X 2000	VI 2000	X 2000
	w procentach							
- opieka zdrowotna	12	11	18	18	66	66	4	5
- szkolnictwo	16	12	23	26	35	38	26	23
- system ubezpieczeń emerytalnych	19	16	21	19	31	30	29	34
- władze samorządowe (gminne, powiatowe)	20	14	35	42	23	24	22	20

Blisko jedna trzecia respondentów (30%) jest zdania, że zmiany w systemie ubezpieczeń emerytalnych sprawiły, iż obecnie funkcjonuje on gorzej niż przed reformą, a 16% pozytywnie ocenia instytucjonalne skutki zmian. Co piąty badany (19%) uważa, że nowy system funkcjonuje tak samo - *ani lepiej, ani gorzej*. W ostatnim czasie nieznacznie spadło (z 19% do 16%) przekonanie o pozytywnym wpływie reformy emerytalnej. Natomiast wzrosła (z 29% do 34%) niepewność co do skutków tej reformy dla sprawnego funkcjonowania systemu.

Co czwarty respondent (24%) negatywnie ocenia instytucjonalne skutki wprowadzenia reformy samorządowej. Od czerwca br. odsetek krytycznych opinii pozostaje stabilny. Jednocześnie zmalało (z 20% do 14%) przekonanie, że władze samorządowe (gminne, powiatowe) po reformie funkcjonują lepiej, wzrosło zaś (z 35% do 42%) poczucie, że reforma nie przyniosła widocznych zmian (władze samorządowe funkcjonują *ani lepiej, ani gorzej*). Podobnie jak w czerwcu, co piąty ankietowany (20%) nie ma wyrobionego zdania w tej kwestii.

Zróznicowanie opinii o skutkach zmian jest zależne od dziedziny, której dotyczą. W ocenie skutków reformy emerytalnej wśród ludzi młodych (od 18 do 34 lat) opinie pozytywne o zmianach przeważają nad negatywnymi. Najmłodsi ankietowani (do 24 roku życia) korzystniej niż starsze roczniki postrzegają wszystkie reformy. Wykształcenie nie wykazuje związku z opiniami na temat zmian w opiece zdrowotnej i pracy samorządów terytorialnych, ale różnicuje - w odmienny sposób - opinie dotyczące edukacji i systemu emerytalnego: im wyższy poziom wykształcenia, tym większy krytycyzm w ocenie reformy szkolnictwa oraz im wyższe wykształcenie, tym wyższy odsetek zarówno pozytywnych, jak i negatywnych opinii o zmianach w systemie emerytalnym.

Najwyraźniej poczucie własnego bezpieczeństwa materialnego wykazuje związek z postrzeganiem rzeczywistości społecznej, im bowiem lepsza sytuacja materialna ankietowanych, tym częściej dostrzegają oni pozytywne i tym rzadziej negatywne skutki zmian we wszystkich reformowanych dziedzinach. Mimo to w ocenie opieki zdrowotnej

i szkolnictwa wśród osób deklarujących dobre warunki materialne opinie negatywne przeważają nad pozytywnymi, a w ocenie reformy samorządowej i systemu emerytalnego - równoważą się.

★

★

★

W ocenie każdej z czterech reformowanych dziedzin (opieka zdrowotna, administracja samorządowa, edukacja oraz system ubezpieczeń emerytalnych) przeważają opinie, że po reformie funkcjonuje ona gorzej niż przed wprowadzeniem zmian. Od czerwca tego roku poglądy na ten temat w zasadzie się nie zmieniły. Najkrytyczniej oceniana jest reforma ochrony zdrowia (sześciokrotna przewaga opinii negatywnych nad pozytywnymi). W najmniejszym stopniu odczuwane są skutki zmian po wprowadzeniu reformy samorządowej - tak można interpretować fakt, że najwięcej badanych (42%) uważa, iż po reformie władze samorządowe funkcjonują *ani lepiej, ani gorzej*. Znaczące odsetki osób niemających wyrobionej opinii o funkcjonowaniu władz samorządowych, szkolnictwa i ubezpieczeń emerytalnych (od 20% do 34% wskazań *trudno powiedzieć*) świadczą o tym, że postawy wobec skutków tych reform dopiero się kształtują.

Opracowała

Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie **opieka zdrowotna** funkcjonuje lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy?

(%)

	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	18	66	5	1048
Płeć					
Mężczyźni	10	18	67	5	497
Kobiety	11	18	65	5	551
Wiek					
18-24 lat	16	24	55	6	150
25-34	8	20	66	5	185
35-44	12	17	67	4	196
45-54	9	14	72	5	221
55-64	8	11	77	4	124
65 lat i więcej	12	22	60	6	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	21	60	6	384
Miasto do 20 tys.	7	16	74	2	146
20-100 tys.	10	19	63	8	201
101-500 tys.	9	16	70	4	190
501 tys. i więcej mieszk.	12	11	73	3	128
Wykształcenie					
Podstawowe	11	20	62	7	300
Zasadnicze zawodowe	13	20	62	5	283
Średnie	10	16	70	4	366
Wyższe	8	16	76	0	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	9	15	76	0	64
Prac. umysł. niż. szczebla	11	15	68	6	95
Pracownicy fiz.- umysł.	10	21	68	2	82
Robotnicy wykwalifikowani	7	20	67	5	121
Robotnicy niewykwalifik.	19	20	54	6	39
Rolnicy	15	31	49	5	58
Pracujący na własny rach.	12	17	67	5	39
Bierni zawodowo					
Renciści	14	19	62	5	112
Emeryci	11	17	66	6	200
Uczniowie i studenci	17	20	58	5	69
Bezrobotni	2	12	81	5	111
Gospodynie domowe i inni	14	16	64	7	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	19	70	3	175
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	12	7	80	1	99
sekt. pryw. poza rolnict.	13	21	58	7	187
prywatnym gosp. rolnym	12	35	48	5	60
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	7	24	62	6	124
276-399	8	13	75	3	120
400-549	10	19	67	4	190
550-799	11	12	74	3	154
Powyżej 799 zł	13	16	68	3	177
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	18	70	3	359
Średnie	11	19	65	6	483
Dobre	16	15	63	6	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	25	59	4	78
Raz w tygodniu	12	19	63	5	496
1-2 razy w miesiącu	15	19	63	3	171
Kilka razy w roku	8	15	71	6	211
W ogóle nie uczestniczy	1	13	81	6	91
Poglądy polityczne					
Lewica	7	13	76	3	314
Centrum	12	19	66	3	268
Prawica	15	20	62	4	227
Trudno powiedzieć	10	22	57	11	237

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie **szkolnictwo** funkcjonuje lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy?

(%)

	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	26	38	23	1046
Płeć					
Mężczyźni	10	29	39	22	495
Kobiety	14	24	38	24	551
Wiek					
18-24 lat	19	35	32	14	150
25-34	15	32	33	20	185
35-44	13	32	42	13	196
45-54	10	26	44	20	219
55-64	5	15	50	30	124
65 lat i więcej	9	15	30	46	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	29	33	25	384
Miasto do 20 tys.	14	20	50	16	146
20-100 tys.	8	30	33	29	201
101-500 tys.	12	25	43	20	188
501 tys. i więcej mieszk.	14	23	42	20	128
Wykształcenie					
Podstawowe	10	23	31	36	300
Zasadnicze zawodowe	14	31	32	22	282
Średnie	13	25	45	16	366
Wyższe	7	28	52	13	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	9	28	47	15	64
Prac. umysł. niż. szczebla	9	28	49	14	95
Pracownicy fiz.- umysł.	19	32	34	14	82
Robotnicy wykwalifikowani	12	30	34	24	120
Robotnicy niewykwalifik.	14	43	23	19	89
Rolnicy	8	28	41	22	58
Pracujący na własny rach.	14	19	54	13	39
Bierni zawodowo					
Renciści	7	23	32	38	112
Emeryci	8	16	38	38	200
Uczniowie i studenci	20	41	35	4	69
Bezrobotni	12	22	42	24	111
Gospodynie domowe i inni	26	31	34	9	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	29	50	11	173
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	18	31	31	20	99
sekt. pryw. poza rolnict.	13	31	36	19	187
prywatnym gosp. rolnym	10	34	41	15	60
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	13	35	33	20	124
276-399	19	21	47	13	120
400-549	15	24	38	23	188
550-799	9	25	41	26	154
Powyżej 799 zł	11	23	41	25	177
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	10	23	43	23	357
Średnie	11	27	37	25	483
Dobre	17	29	34	19	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	10	24	37	29	78
Raz w tygodniu	13	27	39	21	494
1-2 razy w miesiącu	16	26	32	26	171
Kilka razy w roku	11	26	37	26	211
W ogóle nie uczestniczy	3	27	49	21	91
Poglądy polityczne					
Lewica	11	21	49	19	314
Centrum	16	30	36	18	267
Prawica	13	27	35	24	227
Trudno powiedzieć	8	29	29	33	237

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie **system ubezpieczeń emerytalnych** funkcjonuje lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy? (%)

	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	19	30	34	1048
Płeć					
Mężczyźni	18	17	35	30	497
Kobiety	15	22	26	38	551
Wiek					
18-24 lat	30	12	20	37	150
25-34	25	23	22	30	185
35-44	17	20	34	28	196
45-54	15	16	42	27	221
55-64	3	24	36	37	124
65 lat i więcej	5	22	23	50	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	23	21	43	384
Miasto do 20 tys.	12	15	44	29	146
20-100 tys.	16	17	30	36	201
101-500 tys.	20	21	35	24	190
501 tys. i więcej mieszk.	25	16	33	26	128
Wykształcenie					
Podstawowe	9	22	24	45	300
Zasadnicze zawodowe	18	23	27	32	283
Średnie	19	15	34	31	366
Wyższe	20	18	41	21	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	16	44	18	64
Prac. umysł. niż. szczebla	21	15	38	26	95
Pracownicy fiz. - umysł.	40	18	24	17	82
Robotnicy wykwalifikowani	22	19	31	28	121
Robotnicy niewykwalifik.	19	36	18	27	39
Rolnicy	13	27	31	30	58
Pracujący na własny rach.	17	15	47	21	39
Bierni zawodowo					
Renciści	4	23	28	45	112
Emeryci	5	22	29	45	200
Uczniowie i studenci	29	8	17	46	69
Bezrobotni	13	16	29	42	111
Gospodynie domowe i inni	11	25	28	35	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	19	21	36	24	175
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	26	17	35	22	99
sekt. pryw. poza rolnict.	27	17	30	25	187
prywatnym gosp. rolnym	11	31	31	27	60
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	7	25	31	37	124
276-399	17	16	35	32	120
400-549	19	19	27	35	190
550-799	15	18	33	33	154
Powyżej 799 zł	19	19	36	26	177
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	10	16	37	37	359
Średnie	16	22	27	35	483
Dobre	27	20	25	28	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	23	23	42	78
Raz w tygodniu	15	20	32	33	496
1-2 razy w miesiącu	24	22	23	31	171
Kilka razy w roku	15	16	31	37	211
W ogóle nie uczestniczy	12	19	34	35	91
Poglądy polityczne					
Lewica	18	13	35	34	314
Centrum	20	21	31	27	268
Prawica	17	24	30	30	227
Trudno powiedzieć	8	23	22	47	237

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie **władze samorządowe (gminne, powiatowe)** funkcjonują lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy?
(%)

	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	42	24	20	1046
Płeć					
Mężczyźni	15	45	24	16	495
Kobiety	13	40	23	23	551
Wiek					
18-24 lat	21	40	20	20	150
25-34	13	52	18	18	185
35-44	19	44	25	12	196
45-54	12	42	28	17	219
55-64	11	34	32	24	124
65 lat i więcej	8	38	21	33	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	50	21	16	384
Miasto do 20 tys.	14	34	38	15	146
20-100 tys.	14	50	15	21	201
101-500 tys.	11	36	28	25	188
501 tys. i więcej mieszk.	17	28	25	30	128
Wykształcenie					
Podstawowe	7	43	25	25	300
Zasadnicze zawodowe	15	46	19	20	282
Średnie	17	40	26	17	366
Wysze	17	40	24	19	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	40	25	17	64
Prac. umysł. niż. szczebla	19	37	28	17	95
Pracownicy fiz. - umysł.	22	48	22	8	82
Robotnicy wykwalifikowani	13	45	21	21	120
Robotnicy niewykwalifik.	10	41	25	24	39
Rolnicy	19	54	20	7	58
Pracujący na własny rach.	11	57	22	10	39
Bierni zawodowo					
Renciści	7	50	14	29	112
Emeryci	8	34	27	31	200
Uczniowie i studenci	27	33	17	23	69
Bezrobotni	9	42	33	16	111
Gospodynie domowe i inni	15	48	25	11	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	18	39	26	17	173
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	18	39	23	20	99
sekt. pryw. poza rolnict.	15	47	22	16	187
prywatnym gosp. rolnym	19	54	17	11	60
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	13	49	23	16	124
276-399	16	48	24	12	120
400-549	12	43	24	21	188
550-799	11	43	27	19	154
Powyżej 799 zł	18	31	28	23	177
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	10	42	29	18	357
Średnie	14	41	22	23	483
Dobre	19	45	19	18	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	34	21	26	78
Raz w tygodniu	14	43	24	18	494
1-2 razy w miesiącu	18	40	23	19	171
Kilka razy w roku	10	45	22	23	211
W ogóle nie uczestniczy	8	44	26	21	91
Poglądy polityczne					
Lewica	10	42	29	18	314
Centrum	20	41	26	13	267
Prawica	18	44	17	21	227
Trudno powiedzieć	8	43	20	29	237